

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, grudzień 2009

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/164/2009

PREFERENCJE PARTYJNE

W GRUDNIU

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Gdyby wybory do Sejmu i Senatu odbywały się na początku grudnia¹, udział w nich wzięłoby 48% ankietowanych, minimalnie więcej niż przed miesiącem i tyle samo co w październiku. Od sierpnia poziom aktywności politycznej i zainteresowanie potencjalnymi wyborami wśród Polaków utrzymuje się na podobnym poziomie. Prawie co piąty ankietowany (19%) nie wie, czy poszedłby na ewentualne wybory parlamentarne, a co trzeci (33%) jednoznacznie odrzuca możliwość uczestniczenia w nich.

Tabela 1

Deklaracje uczestnictwa w potencjalnych wyborach parlamentarnych	Wskazania respondentów według terminów badań									
	III 2009	IV 2009	V 2009	VI 2009	VII 2009	VIII 2009	IX 2009	X 2009	XI 2009	XII 2009
	w procentach									
Na pewno wziął(ęła)bym w nich udział	54	53	47	50	44	47	49	48	47	48
Nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nich udział	17	17	21	18	16	16	18	20	19	19
Na pewno nie wziął(ęła)bym w nich udziału	29	30	32	31	40	36	33	32	34	33

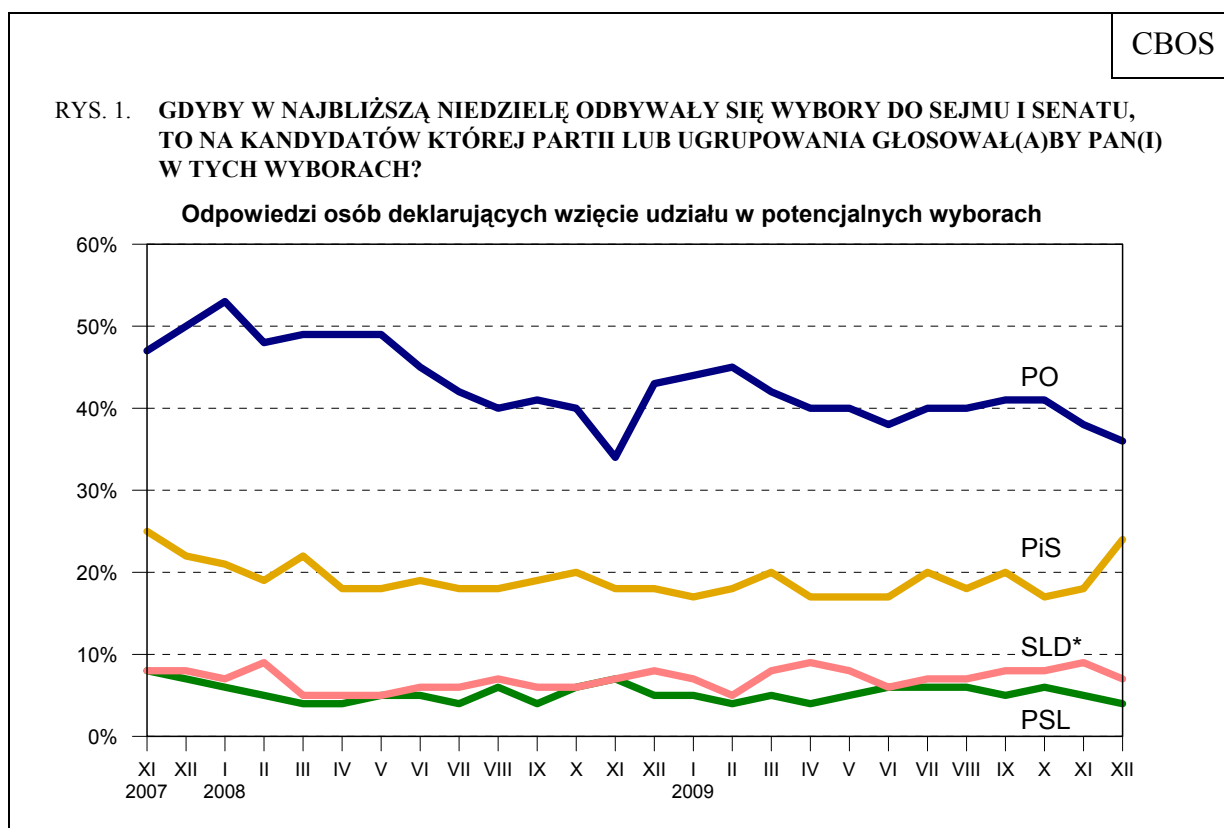
Koniec roku okazuje się niezbyt korzystny dla rządzącej koalicji. W grudniu chęć głosowania na PO zadeklarowała ponad jedna trzecia potencjalnych uczestników wyborów (36%), o 2 punkty procentowe mniej niż w listopadzie. Od dwóch miesięcy poparcie dla rządzącej partii dość wyraźnie spada – w porównaniu z październikiem jest niższe o 5 punktów procentowych. Obecne notowania PO są najgorsze od ponad roku.

Wyraźnie poprawiły się natomiast notowania konkurencji – w tym miesiącu PiS poparłaby prawie jedna czwarta zadeklarowanych uczestników wyborów (24%). W stosunku do listopada to wzrost aż o 6 punktów procentowych. Obecny wynik PiS jest najlepszy od czasu wyborów – od listopada 2007 roku.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (235) przeprowadzono w dniach 2–9 grudnia 2009 roku na liczącej 1046 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Na trzecim miejscu pod względem popularności znajduje się SLD – popierane przez 7% zadeklarowanych wyborców, o 2 punkty procentowe mniej niż przed miesiącem.

Również notowania drugiej z partii tworzących koalicję rządową znajdują się w strefie „stanów niskich”. W grudniu chęć oddania głosu na PSL zadeklarowało 4% potencjalnych wyborców, minimalnie mniej niż w listopadzie i październiku. Obecny wynik tej partii jest taki sam jak w lutym i kwietniu tego roku. Gdyby wybory odbywały się na początku grudnia, PSL nie zdołałby wprowadzić do parlamentu swych przedstawicieli.

* XI 2007 – III 2008 deklaracje poparcia dla koalicji Lewica i Demokraci (SLD+SdPi+UP+PD)

W tym miesiącu wśród ankietowanych, którzy zapowiadają, że na pewno poszliby na wybory, swoich zwolenników znalazły jeszcze: Krajowa Partia Emerytów i Rencistów, Partia Kobiet, Samoobrona RP oraz Unia Polityki Realnej (po 1% głosów).

Niemal jedna czwarta Polaków chcących uczestniczyć w demokratycznej procedurze wyłaniania reprezentantów do parlamentu (23%) nie wie, na kandydatów której partii oddałaby swój głos. Odsetek wyborców niezdecydowanych jest najwyższy od ponad roku, a drugi z kolei miesiąc utrzymuje się na wysokim poziomie.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach*									
	III 2009	IV 2009	V 2009	VI 2009	VII 2009	VIII 2009	IX 2009	X 2009	XI 2009	XII 2009
	w procentach									
Platforma Obywatelska RP	42	40	40	38	40	40	41	41	38	36
Prawo i Sprawiedliwość	20	17	17	17	20	18	20	17	18	24
Sojusz Lewicy Demokratycznej	8	9	8	6	7	7	8	8	9	7
Polskie Stronictwo Ludowe	5	4	5	6	6	6	5	6	5	4
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Partia Kobiet	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1
Samobrona RP	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Unia Polityki Realnej	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Inne	1	1	1	2	1	1	0	1	0	1
Trudno powiedzieć	16	21	19	21	16	20	18	19	22	23
N=	526	578	506	518	484	486	529	518	473	489

* Podstawą procentowania są wszyscy ci, którzy deklarują, że na pewno wezmą udział w wyborach. W tabeli uwzględniamy tylko te partie, które w sondażu uzyskały poparcie co najmniej 0,5% zadeklarowanych uczestników głosowania

W grudniu w preferencjach wyborczych Polaków odnotowaliśmy dość wyraźną zmianę. Istotnie wzrosły notowania najsilniejszej partii opozycyjnej – PiS zyskał w tym miesiącu więcej zwolenników niż w ciągu ostatnich dwóch lat. Z drugiej strony drugi miesiąc z rządu notujemy spadek poparcia dla rządzącej partii, której liczba sympatyków jest obecnie najmniejsza od roku. Mimo że zmniejszył się dystans między najbardziej liczącymi się ugrupowaniami politycznymi, przewaga PO nad PiS nadal pozostaje duża – partia rządząca ma o jedną trzecią zwolenników więcej niż najsilniejsza partia opozycyjna. Także PSL (drugi z koalicjantów) oraz SLD (druga z partii opozycyjnych) odnotowały w tym miesiącu słabe wyniki, natomiast na relatywnie wysokim poziomie utrzymuje się liczba wyborców niezdecydowanych.

Koniec roku okazuje się dość krytyczny dla rządzących. Rok temu – w listopadzie 2008 – również odnotowaliśmy dość wyraźne tąpnięcie w notowaniach PO. W bieżącym roku pogorszenie rejestrujemy jednak drugi miesiąc z rządu, a zatem nie wydaje się, aby było ono sezonowe, związane np. z okresem wzmożonych przedsięwziętych wydatków, ale może

mieć bardziej fundamentalne przyczyny. Po pierwsze, może to być odłożony efekt afery hazardowej. Mierzone za pomocą sondaży reakcje na wiele wydarzeń politycznych wskazują, że Polacy zwykle nie reagują od razu na sam fakt ujawnienia jakiejś afery. Dopiero po jakimś czasie, gdy ustalą się sens wydarzeń i ich zbiorowa interpretacja, przekładają się one na polityczne wybory obywateli. Po drugie, za spadkiem poparcia mogą stać trudne do zrozumienia dla opinii publicznej ruchy polityczne podejmowane ostatnio przez PO, jak np. rozpoczęcie dyskusji o zmianach w konstytucji, o których wiadomo, że mają niewielkie szanse na przegłosowanie przez parlament. Wydaje się jednak, że najsilniejszym bodźcem politycznym, bo zarazem najświeższym, mogła być rozgrywająca się w trakcie realizacji naszego sondażu polityczna awantura związana z odwołaniem ze składu komisji hazardowej obu reprezentantów PiS – Beaty Kempy oraz Zbigniewa Wassermanna.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?			Liczba osób
		Na pewno wziął(ę)by w nich udział	Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział	Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału	
		%	%	%	
Ogółem		48	19	33	1039
Płeć	Mężczyźni	51	17	33	487
	Kobiety	46	21	34	552
Wiek	18-24 lata	50	24	26	140
	25-34	43	23	35	191
	35-44	50	14	36	152
	45-54	49	16	35	173
	55-64	50	17	32	177
	65 lat i więcej	47	19	35	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	19	39	394
	Miasto do 20 tys.	51	14	35	139
	20-100 tys.	49	18	34	200
	101-500 tys.	50	23	26	164
	501 tys. i więcej mieszk.	57	19	24	142
Wykształcenie	Podstawowe	39	18	42	280
	Zasadnicze zawodowe	37	21	42	264
	Średnie	55	18	27	347
	Wyższe	67	19	15	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	15	18	76
	Średni personel, technicy	60	14	26	37
	Pracownicy adm.-biurowi	57	30	13	65
	Pracownicy usług	45	19	36	65
	Robotnicy wykwalifikowani	39	25	35	130
	Robotnicy niewykwalifik.	28	20	52	60
	Rolnicy	44	11	45	55
	Pracujący na własny rach.	43	26	31	41
Bierni zawodowo	Renciści	44	15	41	83
	Emeryci	51	19	30	229
	Uczniowie i studenci	58	22	21	74
	Bezrobotni	41	13	46	63
	Gospodynie domowe i inni	45	12	43	62
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	53	23	24	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	25	23	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	48	21	31	220
	prywatnym gosp. rolnym	39	15	45	53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	42	15	43	192
	501-750	47	20	33	158
	751-1000	48	17	35	178
	1001-1500	55	26	20	137
	Powyżej 1500 zł	64	15	21	118
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	16	49	143
	Średnie	41	21	38	484
	Dobre	60	18	22	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	56	11	34	64
	Raz w tygodniu	50	20	30	524
	1-2 razy w miesiącu	46	22	32	169
	Kilka razy w roku	43	20	37	186
	W ogóle nie uczestniczy	46	9	45	96
Poglądy polityczne	Lewica	63	11	26	139
	Centrum	46	21	33	283
	Prawica	58	18	24	316
	Trudno powiedzieć	32	22	46	302

Tabela 2

		Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosowa(a)by Pan(i) w tych wyborach?							
		Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (KPEiR)	Liga Polskich Rodzin (LPR)	Partia Demokratyczna – demokraci.pl (PD)	Partia Kobiet	Platforma Obywatelska RP (PO RP)	Polska Partia Pracy (PPP)	Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL)	Prawica Rzeczypospolitej
		%	%	%	%	%	%	%	%
Ogółem		1	0	0	1	36	0	4	0
Płeć	Mężczyźni			1		34	1	6	1
	Kobiety	2	0		2	39	0	2	
Wiek	18-24 lata				2	55			
	25-34			2		41			
	35-44				1	35	3	3	3
	45-54	2	1		1	29		7	
	55-64	2			1	35		6	
	65 lat i więcej	1				27		6	
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	0		2	27		8	
	Miasto do 20 tys.					38		1	1
	20-100 tys.	2			1	38	2	4	1
	101-500 tys.			2	1	48		1	
	501 tys. i więcej mieszk.					40		1	
Wykształcenie	Podstawowe	2			1	29	1	7	
	Zasadnicze zawodowe	1			1	36		3	
	Średnie	0	0	1	1	33	0	4	
	Wyższe	1				52			2
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2				42		2	2
	Średni personel, technicy					59			
	Pracownicy adm.-biurowi					37	2		3
	Pracownicy usług					39			
	Robotnicy wykwalifikowani	1				31		3	
	Robotnicy niewykwalifik.				6	43	8		
	Rolnicy					14		24	
Pracujący na własny rach.				5	51		5		
Bierni zawodowo	Renciści	3	2			30		5	
	Emeryci	1			1	31		7	
	Uczniowie i studenci			3	4	51			
	Bezrobotni					45		2	
	Gospodynie domowe i inni					23			
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1				39	1	1	3
	spółce właścicieli prywatnych i państwa				3	44		2	
	sekt. pryw. poza rolnict.				1	43	1	2	
	prywatnym gosp. rolnym					16		28	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1				24		7	
	501-750		1		1	27	2	6	
	751-1000	3				33	1	4	
	1001-1500				1	45		3	3
	Powyżej 1500 zł	1				51		1	
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	1		2	23		3	
	Średnie	1		1	0	26	1	5	0
	Dobre	0			1	47		3	0
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		2			27		4	3
	Raz w tygodniu	2		0	1	29		6	0
	1-2 razy w miesiącu					38		1	
	Kilka razy w roku				1	53	1	1	
	W ogóle nie uczestniczy					56	3		
Poglądy polityczne	Lewica			1		31		4	
	Centrum	1			2	45		5	
	Prawica		0		1	38		4	1
	Trudno powiedzieć	3			1	26	2	2	

Tabela 2 cd.

		Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?								Liczba osób
		Prawo i Sprawiedliwość (PiS)	Samobrona	Socjaldemokracja Polska (SdPi)	Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD)	Unia Polityki Realnej (UPR)	Unia Pracy (UP)	Inne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		24	1	0	7	1	0	1	23	489
Płeć	Mężczyźni	25	1	1	11	1		1	20	241
	Kobiety	23	1		3	0	0	1	26	248
Wiek	18-24 lata	10	1		2	2			28	68
	25-34	13	1		8	1		2	31	81
	35-44	24	1		5				25	76
	45-54	29	1	1	5				24	81
	55-64	31		1	8			1	14	89
	65 lat i więcej	31	1		11	2	1	1	19	94
Miejsce zamieszkania	Wieś	24	1		3	0			33	160
	Miasto do 20 tys.	25	1		7		2	1	23	68
	20-100 tys.	22	1	1	7	1		1	20	97
	101-500 tys.	18	1		11	1		2	16	83
	501 tys. i więcej mieszk.	30		1	10	2		1	15	81
Wykształcenie	Podstawowe	20	1		1		1		36	105
	Zasadnicze zawodowe	29	1	1	6				22	96
	Średnie	25	1	1	11	1		0	21	191
	Wyższe	20			6	2		3	14	97
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	22			5	2		7	16	49
	Średni personel, technicy	5			23				13	22
	Pracownicy adm.-biurowi	29		3	7			2	17	37
	Pracownicy usług	25	6		5	5			20	28
	Robotnicy wykwalifikowani	24	2	2	8				30	51
	Robotnicy niewykwalifik.	6			4				34	17
	Rolnicy	13							49	24
	Pracujący na własny rach.	14			5	4			17	18
Bierni zawodowo	Renciści	26			8				28	35
	Emeryci	30	1		10	1	1		17	114
	Uczniowie i studenci	9			3				30	40
	Bezrobotni	26	3						24	25
	Gospodynie domowe i inni	48			5				24	28
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	1	1	6			1	20	65
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	18	2		6	4		4	18	37
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	1		9	2		2	24	104
	prywatnym gosp. rolnym	11			4				42	21
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	28	1		2				36	81
	501-750	27	3		4				29	74
	751-1000	27	2		8	1			21	84
	1001-1500	20			8	1		3	17	73
	Powyżej 1500 zł	23		1	13	3		2	5	75
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	3		2				26	51
	Średnie	25	2	1	8	0	1	1	27	197
	Dobre	19		0	7	1		1	19	241
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	52				2			10	36
	Raz w tygodniu	28	1		4	0	0	1	27	257
	1-2 razy w miesiącu	21			5			2	33	74
	Kilka razy w roku	7	2	3	16	3			14	78
	W ogóle nie uczestniczy	10			19			1	11	44
Poglądy polityczne	Lewica	8		1	34			1	19	88
	Centrum	15	2	1	2			0	27	128
	Prawica	39			1	2		1	12	180
	Trudno powiedzieć	20	2				1		43	93